

ضرورت تدوین راهنمای طراحی شهری با هدف بهینه سازی مصرف انرژی

مهتا میرمقتدایی

استادیار مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، تهران، بزرگراه شیخ فضل ...
نوری، مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، نشانی پست الکترونیکی:
mmoghtada@yahoo.com

چکیده

مطالعاتی که از دهه ۱۹۷۰ در جهان آغاز شده، نشان می‌دهد که شکل شهر و الگوی طراحی آن می‌تواند در میزان مصرف انرژی تأثیرگذار باشد. علاوه بر ویژگی‌های کالبدی شهر، خصوصیات اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی ساکنان آن نیز در میزان مصرف انرژی موثر خواهد بود. با توجه به نقش الگوی طراحی و مدیریت شهری در بهینه‌سازی مصرف انرژی، ضوابط، مقررات و دستورالعمل‌هایی در سایر کشورها تهیه شده که در کنار مسائل فنی مربوط به ساختمان، حوزه شهرسازی را نیز در بر می‌گیرند. در حال حاضر، مهم‌ترین سند قانونی مربوط به بهینه‌سازی مصرف انرژی در ایران، مبحث نوزدهم مقررات ملی ساختمان است. در عین حال مستندات قانونی دیگری مانند قانون «نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» و قانون «اصلاح الگوی مصرف» نیز موجود است که لزوم تدوین ضوابط و مقررات در حوزه شهرسازی را مطرح می‌کنند. با توجه به این پشتوانه پیشنهاد می‌شود کمیته دائمی با مسئولیت تدوین و بازنگری راهنما و ضوابط طراحی شهری با هدف بهینه‌سازی مصرف انرژی تشکیل شود. پیش‌نویس اولیه راهنمای طراحی شهری با هدف بهینه‌سازی مصرف منابع با همکاری دانشگاه فنی برلین در آلمان و مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی ایران و بر اساس اصولی چون استفاده بهینه از منابع، برنامه‌ریزی یکپارچه، توجه به شرایط اقلیمی و شیوه زندگی، و ارائه راهکارهای با حداقل هزینه و مبتنی بر فن آوری بومی در حال تدوین بوده و می‌تواند مبنای تهیه ضوابط و مقررات حوزه شهرسازی قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: طراحی شهری، انرژی، بهینه‌سازی، راهنما

۱- مقدمه

بررسی تجارب و پژوهش‌های انجام شده در سایر کشورها نشان می‌دهد که شکل شهر و الگوی طراحی آن می‌تواند در مصرف انرژی تأثیرگذار باشد. مهم‌ترین عناصر فرم شهری تأثیرگذار در مصرف انرژی شامل تراکم ساختمانی، اختلاط کاربری‌ها، الگوی شبکه ارتباطی و شبکه حمل و نقل عمومی می‌باشند [۱]، [۲]، [۳]، [۴] و [۵]. مطالعات نشان می‌دهد که فرم شهری متراکم‌تر از آنجا که سطح تماس کمتری با محیط خارج برقرار می‌کند، باعث کاهش اتلاف انرژی خواهد شد. همچنین با افزایش تراکم، فواصل رفت و آمد نیز کاهش یافته و امکان تردد پیاده و یا با دوچرخه افزایش خواهد یافت. الگوی کاربری مختلط، به ویژه هنگامی که محل سکونت و کار در مجاورت همدیگر باشند، باعث کاهش سفرهای درون شهری